

ÅLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

1988

Nr 56

Nr 56

LANDSKAPSLAG

om skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Föredragen för Republikens President den 15 juli 1988

Utfärdad i Mariehamn den 18 augusti 1988

I enlighet med landstingets beslut¹⁾ stadgas:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

För att bevara det åländska kulturarvet kan byggnad, byggnadsgrupp och bebyggda områden som har väsentligt kulturhistoriskt eller arkitektoniskt värde förklaras skyddade i enlighet med bestämmelserna i denna lag.

Skydd som avses i denna lag kan även gälla del av byggnad samt bro, brunn eller annan dylik konstruktion liksom även område kring byggnad. Till byggnad hänförs fast inredning.

Med byggnad avses i denna lag vad som enligt 1 och 2 mom. kan vara föremål för skydd.

2 §

På område med stads- eller byggnadsplan samt på område för vilket byggnadsförbud är gällande på grund av att stads- eller byggnadsplan uppgörs eller ändras, tillämpas denna lag endast när skydd inte är möjligt med stöd av byggnadslagen för landskapet Åland (61/79), i denna lag benämnd byggnadslagen, eller när ett fortsatt bevarande av i denna lag avsedd byggnad inte i tillräcklig grad kan säkerställas med stöd av bestämmelserna i byggnadslagen eller när andra synnerliga skäl föreligger.

¹⁾Ls framst. nr 30/1987—88

Lu bet. nr 14/1987—88

Stu bet. nr 22/1987—88

3 §

Denna lag gäller inte landskapet tillhörig byggnad.

Angående skydd av byggnad som är fast fornlämning och av kyrklig byggnad gäller vad där om är särskilt stadgat.

4 §

Målningar, inskrifter och utsmyckningar av kulturhistoriskt eller arkitektoniskt värde i eller på byggnad får inte rappas över, målas om eller på annat sätt förstöras och byggnaden får inte rivas eller ändras innan landskapsstyrelsen har underrättats om saken och beretts tillfälle att avbilda eller på annat sätt dokumentera dem.

2 kap.

Beslut om skydd och skyddets innehåll

5 §

Ärende som gäller skydd av byggnad avgörs av landskapsstyrelsen.

Landskapsstyrelsen skall uppta skyddsärende till prövning på framställning av byggnadens ägare, den kommun inom vilken byggnaden är belägen eller förening eller stiftelse som verkar för bevarande av kulturella traditio-

ner. Landskapsstyrelsen kan även på eget initiativ uppta skyddsärendet till prövning.

Framställning skall göras skriftligen och skall innehålla beskrivning av byggnaden, uppgifter om vilken fastighet byggnaden är belägen på och om vem som äger byggnaden. Framställning skall vara utförligt motiverad.

Landskapsstyrelsen skall behandla ärende rörande skydd av byggnad i brådskande ordning.

6 §

Efter att ärende angående skydd av byggnad anhängiggjorts skall landskapsstyrelsen, såvitt fråga kan vara om i denna lag avsedd byggnad, utfärda förbud mot att vidta åtgärder som kan äventyra byggnadens kulturhistoriska värde. Förbudet skall utfärdas för viss tid, högst sex månader. Om synnerliga skäl föreligger kan landskapsstyrelsen förlänga förbudets giltighetstid med högst sex månader.

I 1 mom. avsett interimistiskt åtgärdsförbud gäller från den dag då ägaren av byggnaden erhöll del av beslutet. Beslutet gäller oavsett besvär, om inte besvärmyndigheten annat beslutar.

7 §

Landskapsstyrelsen skall innan den fattar beslut om skydd bereda byggnadens ägare och, om byggnaden innehas av annan än ägaren, dess innehavare tillfälle att bli hörd. Landskapsstyrelsen skall även höra den kommun inom vilken byggnaden är belägen.

Vad i 1 mom. sägs gäller inte interimistiskt åtgärdsförbud.

8 §

I beslut om skydd av byggnad skall skyddsföreskrifter meddelas. Har inte annat bestämts träder skyddsföreskrifterna omedelbart i kraft till den del de gäller förbud mot att vidta åtgärder som kan äventyra byggnadens kulturhistoriska värde.

I skyddsföreskrifterna skall anges till vilka delar byggnaden inte får ändras samt i vilka hänseenden och på vilket sätt byggnadens ägare har att sörja för vården av byggnaden. I föreskrifterna får ägaren till byggnaden inte påföras större skyldigheter än vad som är nödvändigt för att bibehålla byggnadens kulturhistoriska eller arkitektoniska värde.

Skyddsföreskrifterna kan om så erfordras innehålla bestämmelser om att kringliggande

område skall hållas i sådant skick att byggnadens utseende och karaktär inte förändras.

Skyddsföreskrifterna skall såvitt möjligt utformas i samförstånd med byggnadens och närliggande byggnads eller områdes ägare och innehavare.

9 §

Landskapsstyrelsen kan om ändrade förhållanden det påkallar ändra skyddsföreskrifterna.

Landskapsstyrelsen skall upphäva skyddet, om skyddet inte längre är ändamålsenligt eller om synnerliga skäl därtill är för handen.

10 §

Landskapsstyrelsen skall på ansökan meddela tillstånd till att byggnad med avvikelser från meddelade skyddsföreskrifter får ändras eller flyttas om åtgärden prövas vara nödvändig för att byggnaden skall kunna nyttjas på ett ändamålsenligt sätt eller om det av annan särskild orsak är påkallat. Sådant tillstånd får dock inte medges om byggnadens kulturhistoriska värde genom åtgärden väsentligt minskas. Om ansökan inte godkänns och om det planerade arbetet kan utföras på annat lämpligt sätt, skall landskapsstyrelsen ge sökanden erforderliga anvisningar härom.

11 §

Om skyddsföreskrift medför att byggnad inte kan användas på sedvanligt sätt eller på ett sådant sätt som medför skälig nytta eller att ägaren åläggs att vidta särskilda åtgärder för att bevara det kulturhistoriska eller arkitektoniska värdet, har ägaren rätt att få full ersättning av landskapet. Ersättning erläggs dock inte till kommun.

I 1 mom. avsedd rätt tillkommer även innehavare av nyttjanderätt eller annan särskild rätt till byggnad.

Ersättning erläggs inte för olägenhet eller skada som är ringa och inte heller för kostnader som föranleds av underhållsskyldighet enligt byggnadslagen eller landskapslagen om naturvård (41/77) eller av sedvanligt underhåll av byggnaden.

12 §

Landskapsstyrelsen skall försöka nå överenskommelse om ersättningsbeloppet med den som är berättigad till ersättning. Uppnås inte över-

enskommelse skall landskapsstyrelsen utan särskild ansökan fastställa ersättningens storlek. Härvid skall i fråga om konstaterande av ersättningskyldighet samt om bestämmande av ersättning och ersättningens belopp, förutom vad som är föreskrivet i denna lag, även beaktas vad som är bestämt i landskapslagen om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter (62/79). På sålunda fastställt ersättningsbelopp utgår årlig ränta om 16 procent, räknat från den dag då skyddsföreskrifterna meddelades.

Har förhållandena ändrats kan frågan om ersättning prövas på nytt enligt 11 §. Ersättningskyldighet vid ändrade förhållanden gäller dock inte förluster eller kostnader som skall ersättas enligt tidigare beslut som vunnit laga kraft.

13 §

Landskapsstyrelsen skall, då allmänt behov det kräver, inlösa eller bevilja kommun tillstånd att inlösa i denna lag avsedd byggnad jämte erforderligt markområde, oberoende av huruvida beslut om skydd av byggnaden fattats eller inte.

Landskapsstyrelsen skall på ansökan av byggnadens ägare inlösa byggnad som förklarats skyddad om ägaren till följd av meddelade skyddsföreskrifter inte kan använda byggnaden på ett sätt som medför skäligen nytta.

14 §

Vad i detta kapitel är stadgat angående beslut om skydd skall i tillämpliga delar iakttas även då skyddsbeslut ändras eller upphävs.

3 kap.

Särskilda bestämmelser

15 §

Tillsynen över efterlevnaden av denna lag utövas av landskapsstyrelsen och kommunernas byggnadsnämnder.

16 §

Har någon i strid med denna lag eller med stöd av densamma utfärdade förbud eller föreskrifter ändrat, flyttat eller rivit byggnad, kan landskapsstyrelsen ålägga vederbörande att inom viss tid vidta erforderliga åtgärder för att återställa byggnaden i ursprungligt skick. Vad

här sägs gäller även då ägaren har försummat byggnadens underhåll.

Iakttas inte i 1 mom. avsett åläggande har landskapsstyrelsen rätt att låta utföra arbetet på den försumliges bekostnad. Kostnaderna för arbetet erläggs i förskott ur landskapets medel och kan helt eller delvis indrivnas till landskapet i den ordning som är stadgad i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (FFS 367/61).

17 §

Landskapsstyrelsen kan på egen bekostnad med ägarens medgivande låta utföra nödvändiga underhållsarbeten i byggnad som förklarats skyddad med stöd av denna lag.

18 §

Landskapsstyrelsen äger tillträde till byggnad vars skyddande är anhängigt samt har rätt att göra de inspektioner och undersökningar som är erforderliga för efterlevnaden av denna lag.

Ägare till byggnad och, om annan än ägaren innehar byggnaden, innehavaren skall under rättas minst 14 dagar innan i 1 mom. nämnda åtgärder vidtas.

19 §

Landskapsstyrelsen kan bevilja ägare till byggnad, som förklarats skyddad, bidrag för underhåll och förbättring av byggnaden och dess omgivning.

Ägare till kulturhistoriskt eller arkitektoniskt värdefull byggnad kan beviljas bidrag även om byggnaden inte har förklarats skyddad med stöd av denna lag. Bidragstagare skall härvid förbinda sig att bevara byggnaden på det sätt landskapsstyrelsen föreskriver.

Som villkor för att erhålla bidrag kan uppställas att allmänheten skall äga tillträde till området eller byggnaden eller del därav. Har byggnaden förklarats skyddad skall villkoren överensstämma med skyddsföreskrifterna.

20 §

När ärende angående skydd av byggnad anhängiggjorts hos landskapsstyrelsen, när beslut om skydd har vunnit laga kraft och när skydd har upphört genom laga kraft vunnit beslut, skall landskapsstyrelsen anmäla därom till vederbörande domare. Domaren skall införa anteckning om anmälan i in-teckningsregistret.

I anmälan skall anges på vilken fastighet byggnaden är belägen.

21 §

Har byggnad som förklarats skyddad skadats eller förstörts skall ägaren ofördröjligen underrätta landskapsstyrelsen.

Har i 1 mom. avsedd byggnad förstörts skall landskapsstyrelsen utan dröjsmål underrätta i 20 § nämnd domare.

22 §

Ändring i landskapsstyrelsens beslut enligt denna lag kan sökas hos högsta förvaltningsdomstolen såvitt gäller beslutets laglighet. Beträffande ändamålsenligheten av sådant beslut får ändring inte sökas.

23 §

Den som bryter mot bestämmelse i denna lag eller mot föreskrift som har utfärdats med stöd därav, skall för överträdelse av bestämmelserna om byggnadsskydd dömas till böter, om han inte

med stöd av annan lag skall dömas till strängare straff.

24 §

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

Denna lag träder i kraft den 1 september 1988.

Genom lagen upphävs landskapslagen den 25 juli 1983 om tillämpning i landskapet Åland av lagen om skydd för kulturhistoriskt märkliga byggnader (40/83).

Ärende rörande skydd av byggnad som anhängiggjorts före lagens ikraftträdande behandlas enligt bestämmelserna i denna lag.

Beslut med stöd av tidigare gällande lag som rör byggnadsskydd förblir gällande efter det denna lag trätt i kraft. Önskar ägaren av den skyddade byggnaden att bestämmelserna i denna lag skall tillämpas på skyddet av byggnaden, skall han anhålla därom hos landskapsstyrelsen.

Mariehamn den 2 maj 1988

OLOF JANSSON
talman

Karl-Gunnar Fagerholm
victalman

Jan-Erik Lindfors
victalman